

VOLITVE

Click to add Text

Kaj so politične stranke?

Politične stranke so organizacije. Razlikujejo od vseh ostalih organizacij in združenj prav po tem, da sodelujejo na volitvah in poskušajo "osvojiti" državno oblast ali biti vsaj udeleženi pri njej.

Seveda poskuša vsaka stranka pridobiti čim več volilcev na svojo stran in s tem povečati svojo možnost priti na oblast.

Značilnosti:

posrednik (ljudstvo <---> državna oblast)

izogibanje radikalnim stališčem

vključevanje čimvečih različnih "programskih točk" - "catch-all"

velikokrat medsebojno podobni programi različnih strank

Stranke ali poslanske skupine pri nas:

Slovenske demokratske stranke **(SDS)**

* Rudolf Petan (namestnik vodje)

Poslanski klub Liberalne demokracije Slovenije **(LDS)**

Socialnih demokratov **(SD)**

Nove Slovenije **(NSi)**

Slovenske ljudske stranke **(SLS)**

Slovenske nacionalne stranke **(SNS)**

Demokratske stranke upokojencev Slovenije **(DeSUS)**

italijanske in madžarske narodne skupnosti **(NS)**

Kaj so interesne skupine?

Čeprav gre za zelo različne skupine in organizacije, jih s skupnim izrazom poimenujemo interesne skupine. Od stran se razlikujejo po tem, da ne sodelujejo na volitvah in nimajo namena neposredno priti na oblast.

Delimo jih na 2 skupini:

■ **zaščitne interesne skupine**

(za zaščito svojih članov in članic in za izboljšanje položaja npr. sindikati - delavci, poklicna in profesionalna združenja itd.)

■ **ciljne interesne skupine**

(zaradi določenega cilja npr. varstvo okolja, boj proti mučenju živali itd.)

značilnosti:

pritiskajo na politične stranke in državno oblast
zagotavljanje demokratičnosti

VOLITVE

V sodobnih demokratičnih družbah so volitve osrednji politični dogodek, v katerem se odloča kdo bo imel državno oblast oz. dobil največji delež pri tej oblasti.

Volilni sistem v ožjem smislu pa pomeni samo sistem razdelitve mandatov; torej razdelitve poslanskih sedežev v parlamentu med izvoljene kandidate(90 sedežev).

Volilna pravica

Volilna pravica je v sodobnih ustavnih ureditvah določena v ustavi kot ena temeljnih političnih pravic državljana. Pri nas v Sloveniji imaš pravico do volitev, ko dopolniš 18 let (polnoleten). Pri nas je volilna udeležba precej visoka (leta 1992 - 86%, 1996 - 73%, 2000 - nekaj manj ko 70%), vendar se kaže trend upadanja. Velika večina le teh, ki se ne udeležijo volitev je prepričana, da ne more spremeniti, vplivati na "politično sliko" - politiko v državi, ter da politične stranke skrbijo predvsem za lastne interese.

Sistem volitev:

- **Večinski sistem**

Za večinski sistem razdelitve mandatov je značilno, da se o kandidatih na volitvah odloča z večino, ki je lahko absolutna, t.j. nadpolovična, ali pa relativna večina. V prvem primeru je izvoljen tisti kandidat, ki je dobil več kot polovico glasov volilcev, v drugem primeru pa tisti kandidat, ki je dobil več glasov od drugih kandidatov. Ker se v praksi glasovi volilcev navadno v večji ali manjši meri razdelijo med kandidate, se le redko zgodi, da je v sistemu absolutne večine izvoljen kateri od kandidatov. Zato je potrebno ponovno glasovanje, na katerem nastopi manjše število kandidatov, največkrat samo dva, najbolj uspešna po prvem glasovanju.

■ **Sistem sorazmernega predstavništva (proporcionalni sistem)**

Za razliko od večinskega sistema izhaja proporcionalni sistem iz načela, da morajo dodeljeni predstavniški mandati ustrezati dobljenim glasovom na volitvah. Mandati morajo torej biti razdeljeni med kandidate oziroma liste kandidatov tako, da so sorazmerni s podporo, ki jim jo dajo posamezne skupine volilcev na volitvah, kar naj bi zagotavljalo tudi, da so različni politični interesi oziroma stranke, ki jih predstavljajo, ustrezno predstavljeni v parlamentu.

Volilni postopek

Sestavljen je iz večih faz:

1. kandidiranje,
2. glasovanje,
3. ugotavljanje izida glasovanja.

Volilni postopek se začne ob točno določenem času z razpisom volitev. Razpis volitev pomeni časovno določitev začetka in tudi konca volilnega postopka.

Kandidiranje

Kandidiranje je v sodobnih volitvah poseben element volilnega sistema, v katerem se na organiziran in vnaprej določen način postavljajo kandidati, med katerimi lahko izbirajo volilci svoje predstavnike v parlamentu. V praksi prevladuje kandidiranje po političnih strankah.

Kandidate po naši volilni zakonodaji lahko predlagajo bodisi politične stranke ali pa volilci.

Volilne enote

Volilne enote so območja, na katerem se izvedejo volitve.

Za volitve poslancev državnega zbora se oblikuje 8 volilnih enot. V vsaki volilni enoti pa se voli 11 poslancev. Vsaka volilna enota se razdeli na toliko okrajev, kolikor se v volilni enoti voli poslancev, torej na 11 okrajev. Zakon je namreč uveljavil načelo., da se v vsakem volilnem okraju glasuje za enega kandidata.

Glasovanje

Glasovanje je dejanje, s katerim volilec izjavi svojo voljo tako, da podeli svoj glas v korist kandidata (ali kandidatne liste), za katerega želi, da bo izvoljen. Z glasovanjem volilec uresničuje aktivno volilno pravico.

V zgodovini volitev sta znana tajno in javno glasovanje. Danes skoraj povsod prevladuje tajno glasovanje:

- s pisnimi glasovnicami
- s kroglicami
- s posebnimi glasovalnimi stroji.

Tudi v našem volilnem sistemu je uveljavljeno načelo tajnega glasovanja in načelo osebnega glasovanja. Postopek glasovanja vodijo volilni odbori in poteka na posebej za to določenih voliščih.

Volitve predsednika republike

Predsednika republike se voli na neposrednih, splošnih in tajnih volitvah, kar pomeni, da se voli na podlagi splošne in enake volilne pravice na svobodnih in neposrednih volitvah s tajnim glasovanjem.

Volitve predsednika republike razpiše predsednik državnega zbora.

Kandidate določajo poslanci državnega zbora, politične stranke in volilci, pri čemer so pogoji za določanje kandidatov strožji kot pri volitvah v državni zbor.

Za predsednika republike je izvoljen kandidat, ki je dobil večino glasov volilcev, ki so oddali veljavne glasovnice (absolutno večino). Glasovanje se lahko ponovi tudi v drugem krogu, če noben od kandidatov ni v prvem krogu dobil večine glasov. V drugem krogu se pomerita dva kandidata. Izvoljen je tisti, ki dobi absolutno večino.

Volitve v državni zbor

Običajno je najbolj izdelan volilni sistem pri volitvah parlamenta, vendar pa temeljna načela, ki so se razvila pri teh volitvah veljajo tudi glede drugih volitev v državi. Tako je tudi v naši ureditvi. Najbolj podrobno so urejene volitve v državni zbor, zakonska ureditev drugih volitev (volitev članov državnega sveta, predsednika republike in lokalnih volitev) pa se zgleduje in naslanja na zakonsko ureditev volitev v državni zbor.

Lokalne volitve

Temeljne odločitve v lokalni skupnosti praviloma sprejema predstavniško telo, ki je osrednji organ lokalne samouprave in ga praviloma neposredno volijo prebivalci lokalne skupnosti.

Volilna pravica je vezana samo na prebivalce lokalne skupnosti. To pomeni, da ima pri volitvah občinskih organov vsakdo volilno pravico samo v svoji občini. Na lokalnih volitvah volijo tudi tujci, ki stalno prebivajo na območju občine. Tujci lahko volijo župana, ne morejo pa podati kandidature za župana (aktivna volilna pravica).

Viri:

- * <http://www.dz-rs.si/>
- * Uvod v sociologijo, učbenik za sociologijo v gimnazijskem izobraževanju, leto 2004, Andreja Barle - Lakota... et al., Ljubljana, Dzs 2004
- * Faktopedija: velika ilustrirana enciklopedija, Ljubljana, Mladinska knjiga, leto 1999